

Celkové rozšíření: Původní areál v j. Kanadě (Newfoundland až Britská Kolumbie) a v USA (na jih po Severní Karolínu, Kentucky, Illinois a Missouri, Nové Mexiko). Synantropní výskyt v Evropě (Velká Británie, Francie, Švýcarsko, Německo, Rakousko, ČR, Polsko, Rumunsko, Ukrajina), často přechodný, jen vzácně dochází k naturalizaci. – Mapy: GUZIKOWA et MAYCOCK 1986:371 (Evropa).

Význam: Poměrně zřídka pěstován jako okrasná rostlina.

Poznámka: V některých botanických zahradách nebo v zahradnictvích v ČR byly zvláště v minulosti pěstovány i některé další severoamerické druhy, např. *Solidago fistulosa* MILL. (Praha), *S. nemoralis* AIT. (Praha, 1950), *S. rigida* L. (Pardubice, 1957), *S. caesia* L. (Průhonice, 1977–1980).

Kříženci

Hybridizace v rodu *Solidago* není vzácným jevem, občas k ní dochází i mezi druhy jen vzdáleně příbuznými. Kříženci jsou snadněji rozpoznatelní v přírodě než v herbářích. V Evropě analyzuje hybridizaci mezi rodiči ze dvou vzdálených sekcí NILSSON (1976) na kříženci *S. canadensis* × *virgaurea* (*S. xiederederi* KHEK) ze tří lokalit ve Švédsku a dvou lokalit v Dánsku; tohoto křížence uvádí též SUNDING (1989) ze 4 lokalit v jv. Norsku a POLATSCHEK (Fl. Tirol I, 1997) z Tyrolska. Ze Severní Ameriky se údaje o některých křížencích rozcházejí. Hybrid *S. canadensis* × *gigantea* by podle některých autorů neměl být vzácností, podle jiných však existují mezi *S. canadensis*, *S. gigantea* a *S. altissima* velké genetické bariéry a pokusy s umělou hybridizací nebyly úspěšné. V Eurasii je běžná křížitelnost mezi vnitrodruhovými taxony v rámci příbuzenského komplexu *S. virgaurea*. U nás nebyla dosud křížencům v rodu *Solidago* věnována žádná pozornost.

Poznámka 1: *) Občas se pěstují severoamerické druhy rodu grindélie (zaplevanka), *Grindelia* WILLD. [Ges. Naturf. Freunde Berlin Mag. Neuesten Entdeck. Gesammten Naturk. 1:260, 1807]. Dříve jako léčivka, dnes jako okrasná dvouletka

či trvalka je někdy pěstována grindélie drsná (zaplevanka drsná), *Grindelia squarrosa* (PURSH) DUNAL [Mém. Mus. Hist. Natur., Paris, 5:50, 1819 – Tab. 8/3]. Jedná se o 20–100 cm vys. byliny s tuhou, vzpřímenou, bohatě větvenou, někdy nafialovělou, lysou lodyhou, s listy střídavými, celistvými, podlouhle vejčitými, 3–5(–7) cm dl., 1–3 cm šir., na vrcholu zašpičatělými, na okraji drobně zubatými, na bázi zčásti lodyhu objímajícími, po celém povrchu žláznatě tečkovanými. Úbory jsou četné, na konci větví lodyhy jednotlivé, polokulovité, 2,5–3,5 cm v průměru, se zákrovem 5–6řadým a se zákrovními listeny silně lepkavými (poupata úborů s vrstvou bílé pryskyřičné látky), 3–9 mm dl., kopinatými, zašpičatělými, vyběhajícími v šídlovitou špičku, nápadně ven zahnutou; lůžko úboru je ploché nebo mírně vypouklé, brázdité, bez plevek. Okrajové jazykovité květy jsou samičí, fertillní, v počtu 24–36, mají ligulu úzce podlouhlou nebo obkopinatou, 8–10 mm dl., 1,5–3,0 mm šir., na vrcholu se 3 drobnými zuby, sytě žlutou, květy terče jsou oboupohlavné, trubkovité, sytě žluté. Nažky jsou ± čihovité, 2,5–6,0 mm dl., se 4–5 žebry, tmavě hnědé, paprsky chmýru jsou jemně drsné, 3,5 mm dl., opadavé. VI–IX(–X). Hkf. Dříve se využívala jako léčivka. Kvetoucí nať (Herba grindeliae) obsahuje saponiny, triterpenické oleanolové kyseliny, pryskyřice (s deriváty diterpenické kyseliny grindelové), silice s obsahem borneolu, flavonoidy, třísloviny, pryskyřice a minerální látky; je využívána též v homeopatické léčbě. U nás je v současné době pěstována spíše jako okrasná rostlina nenáročná na substrát, výškové i klimatické podmínky. Chybějí doklady i údaje o zplanění.

Poznámka 2: *) Z rodu všelicha, *Brachyscome* CASS. (Bull. Soc. Philomat. Paris 1:199, 1816), se u nás pěstuje všelicha iberkolistá, *Brachyscome iberidifolia* BENTH. in ENDL. (Enum. Pl. 59, 1837 – Tab. 11/1), pocházející z Austrálie. Jedná se o (6–)10–30 cm vys. byliny s lodyhou bohatě větvenou, vystoupavou a s listy střídavými, peřenosečnými lysesými. Úbory jsou na konci větví jednotlivé, ploché, ca 2,5 cm v průměru, se zákrovem polokulovitým až šir. zvonkovitým, dvouřadým, se zákrovními listeny čárkovitými, zelenými, na okrajích hnědavě suchomázdřítými. Okrajové jazykovité květy jsou samičí, fertillní, rozestálé, v počtu 12–15, s ligulou čárkovitou, 5–8(–10) mm dl., 2–3 mm šir., modrou až fialovou, u kultivarů růžovou, červenavou nebo bílou, při odkvětu podélně jehlicovitě se svinující; květy terče jsou oboupohlavné, trubkovité, černé, vzácně žlutohnědé. Nažky jsou drobné, smáčklé, šedobílé, paprsky chmýru kratičké až šupinkovité, na bázi srostlé. VI–IX. Tf. Pěstuje se nyní často jako letnička na záhonech nebo v ozdobných mísách či truhlících. Nezplaňuje.

15. *Bellis* L. – sedmikráska **)

Bellis LINNAEUS Sp. Pl. 886, 1753.

Lit.: LUDWIG F. (1895): Über Variationskurven und Variationsflächen der Pflanzen. Bot. Zbl. 64:1–8, 33–41, 65–72, 97–105. – BÉGUINOT A. (1917): Studi sul genere *Bellis* L. con speciale riguardo alle specie europeo-africane. Atti Accad. Sci. Venet.-Trent.-Istr., ser. 3, 9:3–64. – BÉGUINOT A. et MEZZATESTA C. (1925–1926): Ricerche biometriche sulla variabilit dei fiori ligulari di *Bellis perennis* L. e di *B. annua* L. Arch. Bot., Forli, 1:19–33, 2:139–178. – CARANO E. et BAMBACIONI V. (1926): Ricerche sul genere *Bellis* L. con speciale riguardo alla *B. hybrida* Ten. Ann. Bot., Roma, 16:9–70. – HULL R. (1961): Variation in populations of *Bellis perennis* L. Proc. Bot. Soc. Brit. Isles 4:269–272. – STEARN W. T. et BRIGHTON Ch. (1969): The history and cytology of double daisies (*Bellis perennis* var. *hortensis*). J. Roy. Hort. Soc. 94:403–408. – ENGELL K. et PETERSEN G. B. (1977): Integumentary and endothelial cells of *Bellis perennis* morphology and histochemistry in relation to the developing embryo sac. Bot. Tidsskr. 71:237–244. – MURTHY H. N. (1988): Karyomorphological studies in *Bellis perennis* L. Chromosome Inform. Serv. 45:3–4.

*) Zpracovala A. Skalická

**) Zpracoval B. Slavík

Tab. 8: 1 *Leontopodium alpinum*. – 2 *Rhodanthe chlorocephala* subsp. *rosea*. – 3 *Grindelia squarrosa*, 3a – přizemní růžice listů.

110 *Calendula*

